

Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii ehtiyatların qorunması bəşəriyyətin prioritet məsələlərindəndir. Enerji sənayesi hazırda 1950-ci ildən bəri 16 dəfədən çox artaraq sürətlə inkişaf edir. İstehsal və istehlak etdiyimiz enerjinin təxminən 81 faizi bərpaolunmayan fosil yanacaqlardır. Bu səbəbdən alternativ və "yaşıl enerji" mənbələri son illərdə daha da aktuallaşıb.

Bərpaolunan enerji mənbələri arasında külək enerjisi xüsusilə aktualdır. Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyinin (IRENA) dərc etdiyi "Future of Wind - Külək enerjisinin gələcəyi" adlı hesabatı əsasən, qlobal külək enerjisi gücü 2050-ci ildə elektrik enerjisi tələbatının, təxminən, 35 faizini qarşılıyacaq.

Ekoloji təmiz enerji mənbəyi kimi külək enerjisinin əhəmiyyətini vurğulamaq, ondan istifadənin genişləndirilməsini təşviq etmək və bu sahədə maarifləndirmə aparmaq məqsədilə 15 İyun Dünya Külək Günü kimi təsis edilib. Əlamətdar gün ilk dəfə Avropa Külək Enerjisi Assosiasiyası və Qlobal Külək Enerjisi Şurasının təşəbbüsü ilə 2007-ci ildə Avropada qeyd edilib. 2009-cu ildə dünya festivalı statusu alıb, 30-dan çox ölkə bu bayrama qatılıb.

Küləkli günlərin sayı artıb

Ölkəmiz coğrafi mövqeyi və relyefi ilə alternativ enerji sahəsində böyük potensiala malik ölkələrdən biridir. Dövlət Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Agentliyinin tədqiqatlarına əsasən, Azərbaycanın külək enerjisi potensialı təxminən 3000 meqavat (MW) həcmində qiymətləndirilir. Bu həm quru, həm də dəniz külək elektrik stansiyalarının inkişafı üçün əhəmiyyətli imkanlar yaradır. Xüsusilə Abşeron yarımadası və Xəzəryanı bölgələr yüksək külək potensialına malikdir. Bu ərazilərdəki davamlı külək sürətləri külək turbinlərinin effektiv işləməsi üçün ideal şərait yaradır.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin rəis müavini Gülnarə Abbasova qəzetimizə verdiyi açıqlamada bildirib ki, 2025-ci ilin ötən ayları ərzində ümumi olaraq Bakı və Abşeron yarımadasında 73 gün, bölgələrdə isə 89 gün küləkli hava şəraiti müşahidə olunub. O qeyd edib ki, küləkli günlərin sayı cari ilin ötən ayları ərzində Bakı və Abşeron yarımadasında daha çox müşahidə olunub və küləyin maksimal sürəti aprel ayında 34 m/san təşkil edib.

Son illərdə hava şəraiti ilə bağlı sarı, qırmızı və narıncı xəbərdarlıqlara tez-tez rast gəlinir. Bu rəng kodları, əsasən,

ekstremal hava hadisələrinin ciddiliyini və onların potensial təsirlərini göstərmək üçün istifadə olunur. Xidmət rəsmisi bildirib ki, 2025-ci ilin ötən dövrünün bəzi günlərində küləkli hava şəraiti ilə bağlı ümumilikdə ölkə üzrə 42 dəfə rəng şkalasına uyğun olaraq sarı, narıncı və qırmızı xəbərdarlıq verilib.

Sarı xəbərdarlıq hava şəraitinin potensial təhlükəli olduğunu bildirir. Bu xəbərdarlıq zamanı insanlar diqqətli olmalı və hava şəraitinin dəyişikliklərini izləməlidir. Adətən, güclü külək, yağış və ya qarla bağlı olur, lakin həyat üçün ciddi təhlükə yaratmaz. Narıncı xəbərdarlıq daha ciddi təhlükələrə işarə edir. Bu xəbərdarlıq zamanı hava şəraiti ciddi zərərlərlə və qəzalarla nəticələnə

Sərhədsiz enerji

Küləkdən istifadənin imkanları və çağırışları

biləcək vəziyyətlərə səbəb ola bilər. İnsanlar narıncı xəbərdarlıq zamanı lazımsız səyahətlərdən çəkinməli və ehtiyat tədbirləri görməlidirlər. Qırmızı xəbərdarlıq isə ən yüksək təhlükə səviyyəsidir. Bu, ekstremal hava şəraitinin həyatı təhlükə yarada biləcəyini göstərir. Bu xəbərdarlıqda insanlar evdə qalmalı və təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməlidirlər.

Külək enerjisi təmiz, bərpaolunan enerji mənbəyi kimi bir çox üstünlüklərə malikdir. Ekoloq Cəmişid Bəxtiyarın sözlərinə görə, bu təbii enerjinin əsas üstünlüyü onun karbon emissiyasız olması, atmosfərə istixana qazları, hava çirkləndiriciləri və zərərli əlavə mənşəli buraxmamasıdır: "Külək enerjisi təkcə iqlim dəyişikliyinə töhfə vermir, həm də ətraf mühitə təsirimizi azaltmağa kömək edir. Bu enerjiyə keçid fosil yanacaqlardan asılılığımızı əhəmiyyətli dərəcədə azalda və qlobal istiləşmə ilə mübarizə apara bilər. Külək enerjisinin istehsalı zamanı su ehtiyatlarından istifadə olunmur. Torpağa və hava keyfiyyətinə heç bir zərəri yoxdur. Ən əsası isə o, Paris İqlim Sazişinin hədəflərinə daha uyğun bir enerji növüdür. Bu enerji növünün istehsalına



enerji istehsalı üçün ideal bir göstəricidir. 2024-cü ildə külək enerjisi üzrə yeni rekordlara nail olunduğunu deyən Cəmişid Bəxtiyar qeyd edib ki, Çin, ABŞ və Almaniya kimi ölkələrdə dənizdə qurulan külək stansiyaları sürətlə inkişaf edir. Çünki dənizin səthində küləyin sürəti daha yüksək, maneələri isə yoxdur. Dəniz səthində küləyin potensialından istifadə üçün imkanlar daha yüksəkdir.

Mütəxəssis deyib ki, 2030-cu ilə qədər Azərbaycanın bərpaolunan enerjidəki payının 30 faizə çatdırılması planlaşdırılır. Ölkəmiz bərpaolunan enerji sektorunu inkişaf etdirmək üçün beynəlxalq təşkilatlar və xarici investorlarla əməkdaşlıq edir. Külək enerjisinin imkanlarından, potensialından maksimum istifadə etdikcə başqa ölkələrə enerji ixrac etmək imkanlarına malik olacağıq.

"2022-ci ildə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun "yaşıl enerji" zonası elan edilməsi və bu konseptin həyata keçirilməsi artıq bu zonalarda da "yaşıl enerji", xüsusilə Günəş və külək enerjisi ilə bağlı layihələrin başladığını göstərir. Laçın, Kəlbəcər və Zəngilan rayonlarında külək və Günəş enerjisi potensialı hazırda araşdırma mərhələsindədir. Araşdırmaların ilkin nəticələrinə istinad edərək deyə bilərik ki, Laçın, Kəlbəcər və Zəngilan zonaları külək və Günəş enerjisi baxımından yüksək göstəricili zonalardır. Əminliklə deyə bilərik ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən enerji strategiyası ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə nüfuzunu artırmaqla qlobal enerji təhlükəsizliyinə töhfə verir", - deyən Cəmişid Bəxtiyar vurğulayıb.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"